

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2015:55

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Fiskvårdande åtgärder vid Flosjöhammare i Hällefors kommun

Fiskvårdande åtgärder, Flosjöhammare,
Hällefors kommun, Grythyttan 123:1, Närke

Helmut Bergold

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2015:55

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Fiskvårdande åtgärder vid Flosjöhammare i Hällefors kommun

Fiskvårdande åtgärder, Flosjöhammare,
Hällefors kommun, Grythyttan 123:1, Närke

Helmut Bergold

Lst dnr 431-3401-15

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

© 2015 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2015:55

Författare Helmut Bergold

Grafisk form Nina Balknäs@Högtorps Diverse

Omslagsfoto Delar av hammargrunden.

Foto från sydöst av Arkeologgruppen AB.

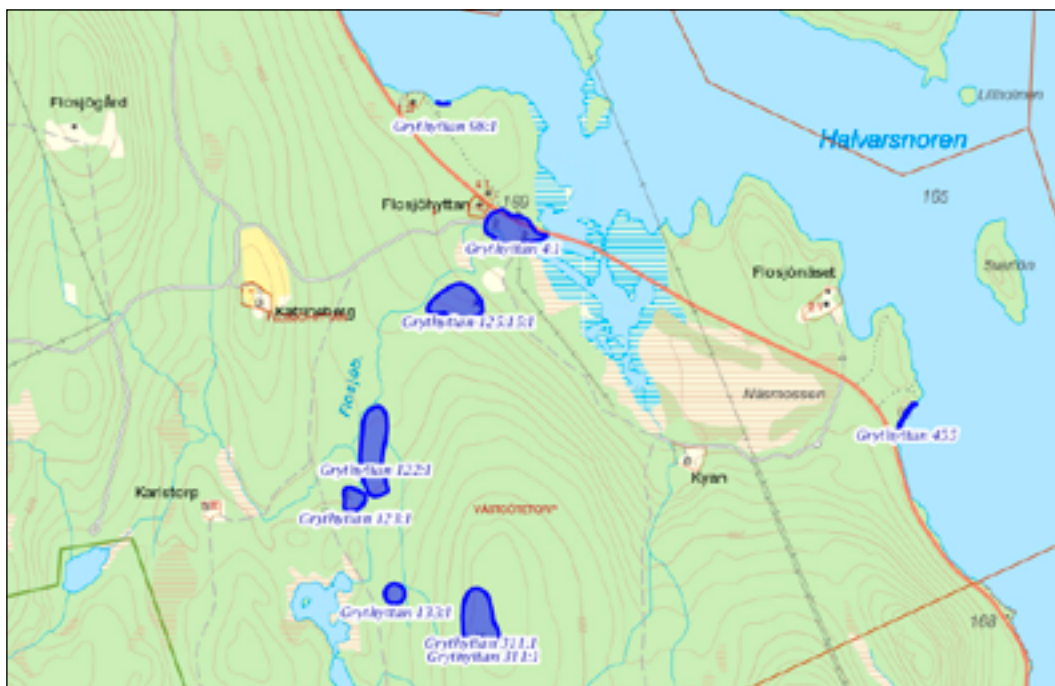
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_150001

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Bakgrund och kulturmiljö	5
Syfte och frågeställningar.....	5
Ambitionsnivå.....	5
Metod och genomförande.....	7
Resultat	7
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	8
Administrativa uppgifter	9

Figur 1. Karta över trakten kring Flosjöhammare med den aktuella undersökningsplatsen markerad med en röd cirkel.

Figur 2. Platsen för Flosjöhammare, Grythyttan 123:1 och intilliggande fornlämningar enligt Fornsök.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Örebro län uppdrog åt Arkeologgruppen AB att utföra en schaktningsövervakning i samband med att Flosjöbäcken skulle rensas för att underlätta öringens vandring uppströms. Syftet var att undvika ingrepp i fornlämningen Grythyttan 123:1, en hammargrund. Arbetet utfördes utan att några ingrepp behövde göras i grunden. Ett antal stenar i bäcken flyttades, dessutom gjordes ett mindre ingrepp vid kanten av bäcken.

Bakgrund och kulturmiljö

Länsstyrelsen i Örebro län uppdrog åt Arkeologgruppen AB att utföra rubricerat uppdrag. Området utgörs av skogsmark och Flosjöbäcken inom fastigheten Västgötetorp 1:24. Fornlämningen, Grythyttan 123:1, är registrerad i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister som ett hammarområde. Fornlämningar i dess närområde kan samtliga knytas till någon form av metallhantering. Orsaken till arbetsföretaget är att Karlstads stift planerar åtgärder för att fiskar lättare ska kunna passera hammarområdet. Uppdragsgivare var Karlstad stift.

Syfte och frågeställningar

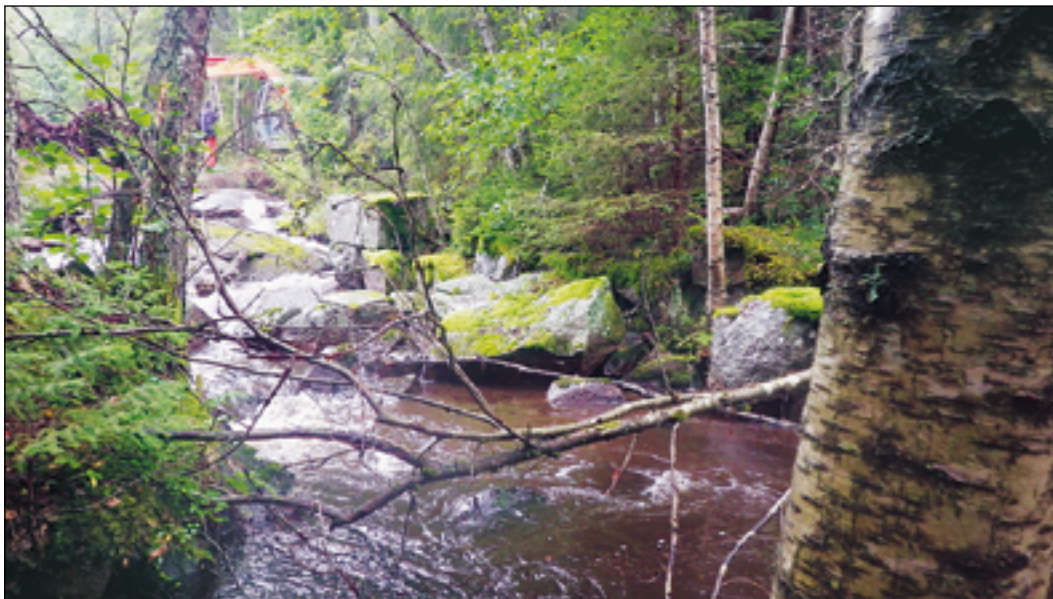
Uppdraget innebar att utföra en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning av den del av hammarområdet som berördes av de planerade åtgärderna.

Syftet var att klarlägga följande:

- *eventuell förekomst av kulturlager, deras karaktär och ålder*
- *eventuell förekomst av anläggningar och bedömning av deras typ, antal och ålder*
- *eventuellt fyndinnehåll, vilket ska inkludera en bedömning av fyndens typ, antal och ålder*
- *bedömning av fornlämningens bevarandegrad på aktuell plats*
- *rumslig avgränsning av fornlämningen inom exploateringsområdet*
- *bedömning av vilka typer av aktiviteter som ligger bakom anläggningar och fynd som påträffas vid förundersökningen.*

Ambitionsnivå

Med hänsyn till hammarområdet ansåg Länsstyrelsen att undersökningen skulle genomföras med en hög ambitionsnivå.

Figur 3. Flosjöbäcken som skulle rensas för att öringen lättare ska ta sig upp för forsarna. Foto från nordöst av Arkeologgruppen AB.

Figur 4. Grävmaskinen på väg mot bäcken. Foto från öster av Arkeologgruppen AB.

*Figur 5. En del av grunden till hammarbyggnaden.
Foto från nordväst av Arkeologgruppen AB.*

Metod och genomförande

Schaktningsövervakningen innebar att skydda lämningarna efter hammaren på platsen och i möjligaste mån undvika att den påverkades av arbetsföretaget. Arbetet genomfördes med grävmaskin och innebar att ett antal block i vattendraget flyttades, ett mindre ingrepp i bäckkanten gjordes och att ett träd strax intill bäckfåran togs bort.

Resultat

Hammarområdet är ungefär 90x10–40 meter stort i nord-sydlig riktning och består av en hammarsmedjegrund, en husgrund och en slaggvarp samt en del spridda slaggförekomster.

Hammarsmedjegrunden är 14x14 meter och grunden utgörs i söder av den urhuggna berghällen och i övrigt av tuktade gråstensblock. Blocken är 0,7-1,1 meter stora och muravsnitten mellan 0,5 och 2 meter höga. Den östra delen utgörs av en hjulgrav. Övriga grunder låg på behörigt avstånd från de planerade åtgärderna. Anläggningen har varit i drift mellan åren 1765 och 1857. Inget av ingreppen påverkade resterna av hammaranläggningens murrester, övriga konstruktionsdelar eller kulturlager.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Då inga ingrepp gjordes på hammarlämningen så har huvudsyftet med schaktningsövervakningen genomförts, det vill säga att inte låta arbetsföretaget påverka lämningen. I och med detta föll övriga frågeställningar och har alltså inte besvarats.

Tekniska och administrativa uppgifter

Landskap	Västmanland
Län	Örebro
Kommun	Hällefors
Socken	Grythyttan
Fastighet	Västgötetorp 1:24
Fornlämningsnummer	—

Projektledning	Helmut Bergold
Personal	Helmut Bergold, Ebba Knabe

Undersökningstid	2015-09-17
Exploateringsyta	30 m ²
Undersökt yta	20 löpmeter
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Länsstyrelsens diarienummer
431-2776-15

Arkeologgruppens projektnummer
2015_38

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd omhändertogs.

